

Noul regim juridic al practicilor comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentară



Directiva (UE) 2019/633 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentară a fost recent transpusă în legislația română prin Legea nr. 81/2022, în vigoare din 15 aprilie 2022 („Legea nr. 81/2022”).

Obiect și domeniu de aplicare

Legea nr. 81/2022 reglementează relațiile comerciale dintre furnizori și cumpărători în cadrul lanțului de aprovizionare, cu privire la practicile comerciale neloiale savârșite în legătură cu vânzarea produselor agricole și/sau alimentare („Produse”), în cadrul vânzării care produc efecte pe teritoriul României, indiferent de locul unde au fost realizate, respectiv al serviciilor prestate de cumpărător furnizorului.

Legea nr. 81/2022 se aplică în baza unui mecanism comparativ al cifrelor de afaceri ale părților implicate, care este menit să reflecte puterea de negociere a acestora (e.g. CA furnizor \leq 2 milioane EUR vs. CA cumpărător \geq 2 milioane EUR; CA furnizor între 2 milioane EUR și 10 milioane EUR vs. CA cumpărător \geq 10 milioane EUR etc.), fiind însă excluse acordurile dintre furnizori și consumatori.

Practicile comerciale neloiale interzise

Cele mai importante practici comerciale încadrate drept neloiale și astfel interzise cumpărătorului sunt:

- depășirea termenului de plată cu mai mult de 14 zile calendaristice de la scadența în cazul Produselor perisabile, respectiv cu mai mult de 30 zile pentru neperisabile (cu anumite excepții);
- modificarea unilaterală a unui contract comercial cu privire la frecvența, metoda sau locul furnizării sau livrării Produselor, respectiv cu privire la prețurile/condițiile de plată aferente serviciilor furnizate;
- solicitarea facturării și/sau a refacturării și încasarea de la furnizor a oricărui alte costuri decât cele convenite contractual sau utilizarea autofacturării, cu excepția cazurilor prevăzute de lege;
- aplicarea asupra Produselor a unor reduceri financiare și comerciale sub forma de rabaturi, cu excepția remizelor și risturnelor, a caror reduceri cumulate să depășească 20%;
- returnarea către furnizor a Produselor nevândute, întârzierea recepționării și întocmirii documentelor de recepție a acestora;
- facturarea valorii anumitor servicii prestate peste cuantumul de maximum 5% din valoarea încasată de furnizor în baza contractului încheiat între părți;
- impunerea către furnizor de produse, servicii sau o plată pentru listarea sau expunerea spre vânzare a Produselor sale ori cumpărarea sau vinderea de la un terț;
- solicitarea de taxe furnizorului, indiferent de forma și denumirea acestora, care îl obligă pe acesta să mărească

artificial prețul de facturare;

- delistarea, amenințarea cu delistarea sau retragerea de la expunere a unui Produs, în scopul de a pune presiune sau de a exercita represalii comerciale împotriva furnizorului, pentru acceptarea unor clauze contractuale defavorabile acestuia;
- listarea și afișarea la raft doar a marcii proprii a cumparatorului;
- aplicarea unor condiții comerciale diferite pentru produsele marca privata ale producătorilor față de produsele marca proprie ale comerciantului, pentru listarea/afișarea la raft.

În plus, se mai interzice cumparatorului:

- sa solicite furnizorului plata pentru publicitatea produselor agricole și/sau alimentare facuta de catre cumparator;
- sa solicite furnizorului plata pentru serviciile de marketing prestate de catre cumparator privind produsele agricole și/sau alimentare;
- sa refuze furnizorului o renegociere de preț, într-un termen mai mare de 10 zile de la data solicitarii; condițiile renegocierii prețului produc efecte în termenul prevazut în contract;
- sa solicite furnizorului plata pentru personalul care se ocupa de amenajarea spațiilor de vânzare utilizate pentru vânzarea produselor furnizorului sau sa oblige furnizorul sa puna la dispoziție personal pentru vânzarea produselor sau orice alta activitate legata de procesul de vânzare-promovare;
- sa impuna furnizorului o plata pentru plasarea secundara a produselor sale agricole și alimentare spre vânzare;
- sa solicite furnizorului suportarea integrala sau parțiala a costului oricaror reduceri pentru produsele agricole și/sau alimentare vândute de cumparator cu titlu promoțional,

cu excepția cazului în care, la solicitarea furnizorului, acestea au fost convenite anterior prin clauze clare și lipsite de ambiguitate în contractul comercial sau printr-un act adițional încheiat ulterior.

Autoritațile desemnate sa aplice Legea nr. 81/2022 și competențele acestora

Autoritatea de implementare a Legii nr. 81/2022 este Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, cu competențe în monitorizarea practicilor comerciale neloiale, iar autoritatea cu rol în aplicarea Legii nr. 81/2022 este Consiliul Concurenței (împreună „**Autoritațile**”).

Furnizorii și cumparatorii pot adresa sesizari Autoritaților și depune plângeri cu privire la suspiciuni de practici comerciale neloiale. Regulamentul privind procedura de înregistrare, investigare și soluționare a sesizarilor va fi aprobat prin hotărâre a Guvernului, în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a Legii nr. 81/2022.

Sesizarile se soluționează într-un termen de 60 de zile de la data declanșării cercetării aprofundate, cu posibilitatea prelungirii termenului în situații complexe, fara a depași 90 de zile de la sesizare.

În cursul cercetării, Consiliul Concurenței poate adopta, de principiu, orice masura interimara adecvata. În cazul impunerii obligației de a înceta practica comerciala interzisa, decizia de încetare se aplica tuturor contractelor comerciale similare încheiate de cumparatorul respectiv cu toți furnizorii sai.

Înainte de a lua o decizie, Consiliul Concurenței acorda părților posibilitatea de a-și exprima un punct de vedere în termen de 5 zile lucratoare. Deciziile de sancționare necontestate constituie titlu executoriu, iar cele prin care se dispun masuri de interzicere a practicilor comerciale neloiale vor fi monitorizate. În cazul încălcării măsurilor dispuse, se aplica sancțiunea amenzii contravenționale principale, respectiv complementare prevazute de Legea nr. 81/2022.

Sancțiuni

Contravențiile prevazute de Legea nr. 81/2022 se constata și se aplica de catre Consiliul Concurenței. Printre altele, constituie contravenții (daca nu sunt infracțiuni), urmatoarele fapte savârșite de cumparator sau furnizor, cu excepția autoritaților publice:

- a) furnizarea de informații inexacte, incomplete sau eronate ori de documente incomplete sau nefurnizarea celor solicitate;
- b) refuzul nejustificat de a se supune inspecțiilor inopinate;
- c) nerespectarea măsurilor impuse;
- d) savârșirea unei practici comerciale neloiale într-un interval de 2 ani de la emiterea deciziei privind prima abatere.

Aceste contravenții se sancționează, după caz, cu amenzi cuprinse între 250.000 RON și 600.000 RON, respectiv în cuantum de 1% din cifra de afaceri totală realizată în anul financiar anterior. De asemenea, pot fi dispuse sancțiuni complementare, în cuantum de 1% din amenda principală/zi de întârziere, de la data stabilită prin decizie, pentru a le determina să înceteze practicile neloiale, să respecte obligațiile impuse, să furnizeze informații și documente corecte și complete sau să se supună inspecției inopinate.

În cazul producerii unui prejudiciu în dauna furnizorului ca urmare a savârșirii practicii comerciale neloiale, cumpărătorul va fi obligat la plata de 3 ori a valorii acestui prejudiciu.

Individualizarea sancțiunii se face raportat la gravitatea faptei, durata și existența altor sancțiuni contravenționale aplicate potrivit Legii nr. 81/2022 în ultimii 3 ani anteriori savârșirii contravenției.

În cazul anumitor contravenții, dacă întreprinderea recunoaște, în mod expres, odată cu transmiterea punctului de vedere, savârșirea practicii comerciale neloiale și propune măsuri care duc la înlăturarea cauzelor încălcării, Consiliul Concurenței poate aplica, la solicitarea sa expresă, o reducere a amenzii cu un procent între 1% și 25% din amenda finală, chiar și atunci când este stabilită la minimul prevăzut.

În situația în care, înainte de luarea deciziei, întreprinderea transmite o propunere privind formularea unei recunoașteri, Consiliul Concurenței poate aplica o procedură simplificată, însă beneficiul reducerii amenzii se pierde în cazul formulării unei acțiuni în anularea deciziei cu privire la cele recunoscute.

Dreptul de a se adresa instanțelor de judecată

Pe de-o parte, acțiunile decurgând dintr-o practică comercială neloială sunt de competența tribunalului locului savârșirii faptei sau în a cărui rază teritorială se găsește sediul sau, în lipsa, domiciliul reclamantului. Pe de altă parte, deciziile de constatare și de sancționare a practicilor comerciale neloiale pot fi atacate la Secția de contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel București, în termen de 30 de zile de la comunicare.

Astfel, deși Legea nr. 81/2022 nu prevede expres, în interpretarea noastră, aceasta conferă persoanelor lezate de o practică comercială neloială (i) posibilitatea adresării Consiliului Concurenței pentru semnalarea comportamentului anticoncurențial, în scopul sancționării autorului de către autoritatea competentă și a opririi acestui comportament, respectiv (ii) posibilitatea adresării unei instanțe de drept comun, în scopul obținerii de daune-interese pentru prejudiciile suferite ca urmare a acestei încălcări.

În consecință, în ceea ce privește caile de atac avute la dispoziție de către persoana lezată, aceasta se poate adresa curții de apel din circumscripția teritorială a tribunalului care a emis hotărârea judecătorească în cazul prevăzut la punctul (i), respectiv Secției de contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel București în cazul prevăzut la punctul (ii).

De asemenea, diferendele se pot soluționa și pe cale amiabilă, prin procedura medierii, fără a aduce atingere dreptului furnizorilor de a depune sesizare la Consiliul Concurenței și fără a afecta drepturile părților de a iniția acțiuni în justiție în orice moment înainte, pe parcursul sau în urma medierii.

Legea nr. 81/2022 nu aduce nicio atingere reglementărilor naționale care vizează combaterea practicilor comerciale neloiale și care nu se încadrează în domeniul de aplicare al acesteia.

Noua reglementare se aplica doar contractelor comerciale încheiate dupa data de 15 aprilie 2022, când aceasta intra în vigoare, iar pentru cele încheiate anterior, părțile au obligația punerii lor în acord cu prevederile noii legi până la data de 31 decembrie 2022.